

LA PORTUGALA ŜOSEO

Dum la Universala Kongreso en julio 2018, en Lisbono, multaj kongresantoj kaptis la okazon viziti la ĉef-urbon. Ili eble entramiĝis en la fama **flava tramo**, kiu trakuras malnovajn kvartalojn per deklivaj stratoj.

Foto 1: La flava tramo
L'elektriko N°18

La vizitintoj certe admiris monumentojn kaj placojn, ekzemple la vasta **placo de Komerco**, kun ĝia fontano kaj obelisko.

Sed ĉu ili observis la okul-frapajn ornamaĵojn de ŝoseoj? Desegnoj kun kolor-kontrastoj kaj delikataj figuroj, ne ĉiuj geometriaj, altiras la rigardojn.

Foto 2: La placo de Komerco en Lisbono kun ĝiaj kurbaj linioj, nigraj kaj blankaj.

Temas pri malnova tradicio de pavimo-muntado nomata “la *calzada portuguesa*”, t.e. la **portugala ŝoseo**. Ĝi estas observebla ne nur en Portugalio, sed ankaŭ en Hispanio kaj en Brazilo.

Ĝi konsistas en pavimo-metodo, kiu uzas malgrandajn ŝtonojn de malregulaj formoj, ĝenerale el kalko blanka aŭ nigra. Tiu tekniko estas ankaŭ uzata por efektiviĝi mozaikojn de diversaj koloroj:

La koloroj plej uzataj estas do blanko kaj nigro, sed ankaŭ ruĝo, bruno kaŝtana, flavo kaj cindra bluo. En Portugalio la pavimistoj specialigitaj pri tia ŝoseo nomiĝas *majstro-pavimistoj*. Ĉiu ŝtono estas mane tajlita laŭ la formoj de la apudaj ŝtonoj, kio reprezentas longan laboron, ofte sub la suno. Kaj postulas multajn dungatojn!

La portugala ŝoseo datiĝas de la mezo de la 19a jarcento, almenaŭ

tia, kian ni ĝin konas nun. Ĝi estis vaste uzata por ornami piedirajn areojn, parkojn, kortojn kaj publikajn placojn.

Foto 3: Pavimistoj laboras en linio kun larĝaj ĉapeloj.

En 1848 la inĝenieron Eusébio Furtado trafis la ideo meti pavimojn blankajn kaj nigrajn sur la placo *Rossio*. Tuj alvenis sukceso, tiel ke tiu tekniko rapide disvastiĝis en Lisbono kaj Portugalio. Ĝi nun fariĝis kultura simbolo de tiu lando!

Materialoj:

- Granito: ĝi estas durega kaj belega ŝtono, kiu enhavas feldspaton, mikon kaj kvarcon. Ĝia plej granda kvalito estas ĝia rezistemo kaj longdaŭreco. Granitoj povas aspekti nigraj, grizaj, hele rozaj aŭ blankaj.
- Kalko: Diversaj ŝtonoj sedimentaj, kiuj konsistas el kalcia oksido (CaO) aŭ kalcia karbonato (CaCO_3). Formoj, dureco, koloroj estas ankaŭ tre diversaj; ili enhavas foje argilon, kvarcon, sideriton kaj aliajn erojn. Koloroj povas esti blanko, flavo, bruno, kun multaj nuancoj.
- Marmoro: Metamorfa ŝtono plej kompakta, ĝiaj koloroj utile varias, sed la plej uzata estas evidente ĝia brile blanka speco!

Foto 4: Prezento de formoj kaj koloroj. Notu bone la kontrastojn atingitajn en la numeroj 6; 8; 10 – Ankaŭ la mozaik-aspekton ĉe 1 kaj 2.

- Sabloŝtono: Ankaŭ uzata, kvankami iom malpli rezistema, sed pli facile tajlebla kaj provizante roz- aŭ kaŝtan- kolorojn.
- Ardezo: Elektita pro ĝia koloro (malhele blua ĝis nigra), sed precipe pro ĝia netralasiveco.
- Kvarcito: Ĝi enhavas precipe kvarcon, kio provizas grandan durecon.
 - Bazalto: Vulkana ŝtono, kies profunda nigro estas serĉata.

Desegnoj: La motivoj* multe varias

* Noto: **Motivo** en la PIV, 3a signifo: detalo ofte ripetita en artaĵo.

Foto 5: Regulaj motivoj en Guimaraes kaj avenida Vieira Suto.

Estetiko kaj sekureco kuniĝas en ŝtuparoj, kun alternaj bendoj (dekstre)

Foto 6: apud la rivero Manzanares

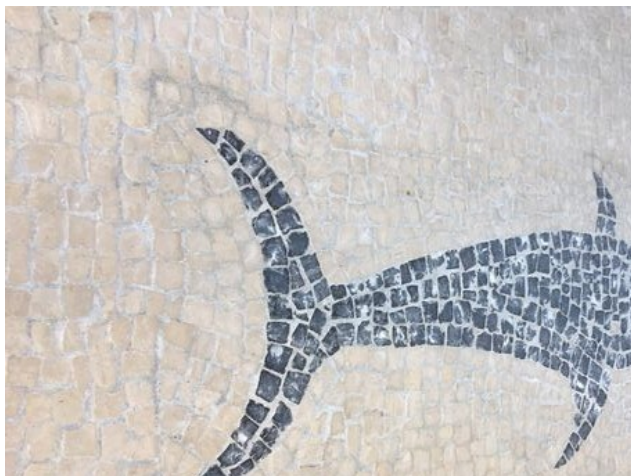

Alta mar: Kiel sciante la portugala popolo estas marista! Tial en ĝia kulturo multan lokon tenas objektoj rilataj al la maro. Evidente ankaŭ sur pavimoj: la paŝanto povas malkovri motivojn de ondoj, fiŝoj, vento-rozoj, ktp. Tian aranĝon oni nomas **alta mar**.

Ni donos nur kelkajn ilustrojn: **Fotoj 7 & 8:** Ondoj, ankro, mar-stelo en Lisbono.

Foto 9: Spadofiŝo

En Brazilo, pejzaĝistoj multe uzis tiajn teknikojn, kiam konstruiĝis novaj urboj kaj kvartaloj. Ekzemple en 1901 ĉe *Lo largo de San Sebastiao* en Manaŭs Aŭ en

Rio-de-Janeiro, la fame konata ŝoseo de Praia de Copacabana.

Foto 10: Sur insulo de Acoroj, tradicia muelejo frontas larĝan roz-venton.

Ni nepre danku al la inform-provizistoj, kies adresoj sekvas. Se iu leganto deziras ricevi ilin per reta mesaĝo, li simple sendu peton pri tio al Pierre Grollemund ĉe verdapigo@yahoo.fr.

Fontoj: ĉefe: https://pt.wikipedia.org/wiki/Calçada_portuguesa#

Linio da pavimistoj en Lisbono:

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=4455489>

Avenuo Vieira Suto

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=62460085>

Kaj tiel plu!

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=30540914>